

Ennakkokanta Tornion Vesi Oy:n omavelkaiseen takaukseen

KH 21.9.2026 § 307
1197/00.04.02/2026

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@tornio.fi)
Hanna Hepola, talous- ja rahoitusjohtaja

Kaupunginvaltuuston 27.2.2023 hyväksymän konserniohjeen luvun 6.2 kohdan 13 mukaan tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen konsernijaoston ennakkokanta merkittävään lainanottoon ja -antoon sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antamiseen tai niiden ehtojen muuttamiseen. Tornion kaupungin konsernijaosto on lakkautettu KV 26.5.2025 § 64, jolloin konsernijaoston tehtävät on siirretty kaupunginhallitukselle.

Tornion Vesi Oy:n toimitusjohtaja on lähettänyt kaupunginhallitukselle pyynnön ennakkokannasta koskien lainan 100 % omavelkaista takausta. Arpelan Vesiosuuskunnan toiminta on siirtymässä liiketoimintakaupalla Tornion Vesi Oy:n hallintaan 1.1.2027 alkaen. Arpelan Vesiosuuskunnalla on Pohjolan Osuuspankista otettu laina, jolle on Tornion kaupungin 100 % omavelkainen takaus. Lainamäärä vuoden 2026 lopussa on 143 750 euroa. Tornion Vesi Oy:n tulee ottaa vastaavan suuruinen laina Arpelan Vesiosuuskunnan lainan poismaksua varten.

Kuntalain 129-131 §:ien tarkoituksena on kansallisella tasolla säätää menettelytavoista, joilla voidaan varmistaa, että päätös tai toimenpide on markkinaehtoinen ja että siihen ei sisälly valtion tukea. Tämä ei vapauta kuntaa siitä, että sen on kansallisissa säännöksissä tarkoitettuja päätöksiä tai toimenpiteitä tehdessään otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

Valtiontukisäännökset on otettava huomioon kaikissa pykälän tarkoittamissa tilanteissa, siis myös myönnettäessä takauksia kuntakonserniin kuuluville tahoille.

Komissio on antanut tiedonannon SEUT 107 ja 108 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina. Tiedonannon 3.2 kohdan mukaan seuraavien edellytysten täyttyminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus ole valtion tukea:

1. lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
2. takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti
3. takaus ei kata enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
4. takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta

Kaupungin myönnettäväksi esitettävä takaus ei vaaranna kaupungin kykyä vastata sille laissa säädettyä tehtävää. Takaukseen ei myöskään sisälly kuntalaissa tarkoitettua merkittävää taloudellista riskiä. Kaupungin edut turvataan esitetyillä ehdoilla.

Kuntaliiton vuonna 2017 annetun tulkinnan mukaan Tornion Vesi Oy:n toiminnassa on kysymys EU:n valtiontukisäännösten tarkoittamasta toiminnasta, mutta on mahdollista riippuen vesiyhtiön toiminnan luonteesta, laajuudesta ja asiakaskunnasta, että kysymyksessä on sellaisesta toiminnasta, johon ei sovelleta lainkaan EU:n valtiontukisäännöksiä sen vuoksi, että kysymys on alueellisesta luonnollisesta monopolista, mikäli vesiyhtiö on pidättäytynyt vain perinteiseen kunnalliseen vesihuoltotoimintaan.

Tornion Vesi Oy:n toiminta voidaan katsoa ei markkinoilla -tapahtuvaksi toiminnaksi eli ns. alueelliseksi luonnolliseksi monopoliksi. Tämän vuoksi EU:n valtiontukisäännökset eivät tule sovellettaviksi takausta myönnettäessä.

Tornion kaupunginvaltuuston 29.5.2023 § 48 hyväksymän omistajapolitiikan luvun 6 mukaan omavelkainen takaus voidaan myöntää koko lainan määrälle tai osalle lainan määrää. Kaupunki vaatii vastavakuuden myöntämilleen takauksille ja kunnan edut tulee turvata riittävän kattavalla vastavakuudella, joka määritellään tapauskohtaisesti. Lisäksi takauksesta peritään takauspalkkio, jonka määrä vahvistetaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon yhtiön toiminnan luonne.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kujala Jukka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus linjaa Tornion kaupungin ennakkokannan Tornion Vesi Oy:n lainatakaukseen. Takauksen edellytyksenä on, että Tornion Vesi Oy antaa vastavakuuden takaukselle. Lisäksi kaupunki perii vuosittain 0,5 %:n suuruisen takausprovision, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta per 31.12. ja maksetaan määräytymisajankohtaa seuraavan tammikuun loppuun mennessä.

Päätös

Jäsen Jari Sainmaa ilmoitti olevansa esteellinen asian käsittelyyn ja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi kello 15.26–15.27. Esteellisyyden peruste: hallintolaki 28.1. § 5. kohta.

Kaupunginhallitus päätti, että Tornion kaupungin ennakkokanta Tornion Vesi Oy:n lainatakaukseen on myönteinen. Takauksen edellytyksenä on, että Tornion Vesi Oy antaa vastavakuuden takaukselle. Lisäksi kaupunki perii vuosittain 0,5 %:n suuruisen takausprovision, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta per 31.12. ja maksetaan määräytymisajankohtaa seuraavan tammikuun loppuun mennessä.
